

Dekadni bilten stanja vodne bilance kmetijskih tal v Sloveniji od 21. do 30. septembra 2013

OBVESTILO

Nizke temperature zraka v zadnji septembrski dekadi so zavrle dozorevanje grozdja, obenem pa je dež povečal nevarnost pokanja jagod. Založenost tal z vodo je povsod po državi ugodna. Razmere za kalitev in vznik semen so kljub znižanju temperatur tal še vedno optimalne. Zaključila se je letošnja vegetacijska sezona (april – september), ki so jo zaznamovale predvsem prenizke temperature zraka v spomladanskem času, trije poletni vročinski valovi ter prehladen in deževen zaključek.

METEOROLOŠKE RAZMERE

Tudi v zadnji septembrski dekadi nismo ubežali dežju. Ob prehodu fronte se je ohladilo in jutranje temperature zraka so se na Gorenjskem, Koroškem in celjskem spustile do 5 °C, na Zgornjem Gorenjskem tudi nižje. Najvišje temperature zraka pa so dosegale okrog 24 °C, do 26 °C na Primorskem in celjskem. Nadpovprečne so bile temperature zraka v zahodni Sloveniji, na Primorskem nad 1 °C nad dolgoletnim povprečjem. Odklon se je zmanjševal proti vzhodu. Največje negativno odstopanje je bilo na Zgornjem Štajerskem, do 1,5 °C.

Večinoma so bile padavine podpovprečne. Najmanjši delež, do 80 %, so dosegle na Obali in v Slovenski Istri ter na severnem robu države. Za do petino pa so presegle povprečje v osrednji Sloveniji, Vipavski dolini in na skrajnem severovzhodu. Največ dežja, do 75 mm, je tokrat padlo na Vipavskem, v gričevnatih predelih še nekoliko več. Količina padavin se je zmanjševala na vse strani. Na Obali in v Prekmurju je bilo padavin do okrog 30 mm, na Dolenjskem do 40 mm oziroma na Kočevskem več kot 50 mm.

Sonce je v zadnji dekadi najbolj obsijalo Alpe, kjer je bilo trajanje nadpovprečno, do 20 %. Večinoma je bil delež trajanja sončnega obsevanja 80 %, manj kot 70 % je bil le v okolici Maribora in na spodnjem Vipavskem. Do 40 ur sonca je bilo v pasu od Vipavske doline, prek osrednje Slovenije do Koroške, drugod ga je bilo več. Največ na skrajnem severozahodu in jugozahodu, več kot 55 ur.

Napoved izdana: 02.10.2013

IZHLAPEVANJE IZ TAL IN RASTLIN

Povprečne dekadne vrednosti izhlapevanja so bile nizke, gibale so od 1,5 do 2 mm, na Obali okrog 2,7 mm. Najnižje vrednosti so bile 0,6 mm, na Obali 1,3 mm, najvišje pa od 2 do 3 mm, na Obali 3,8 mm.

VODNA BILANCA

Vodna bilanca v zadnji septembrski dekadi je bila malce pod ničlo le na Obali. Najvišja je bila na Vipavskem, 46 mm, okrog 35 mm na Gorenjskem in v osrednji Sloveniji, medtem ko je bila med 10 mm in 20 mm drugod po državi. Vodna bilanca vegetacijskega obdobja je pozitivna na Gorenjskem in v osrednji Sloveniji, drugod pa še vedno negativna. Največji primanjkljaj je na Obali, okrog 450 mm in v Prekmurju, okrog 285 mm.

STANJE RASTLIN

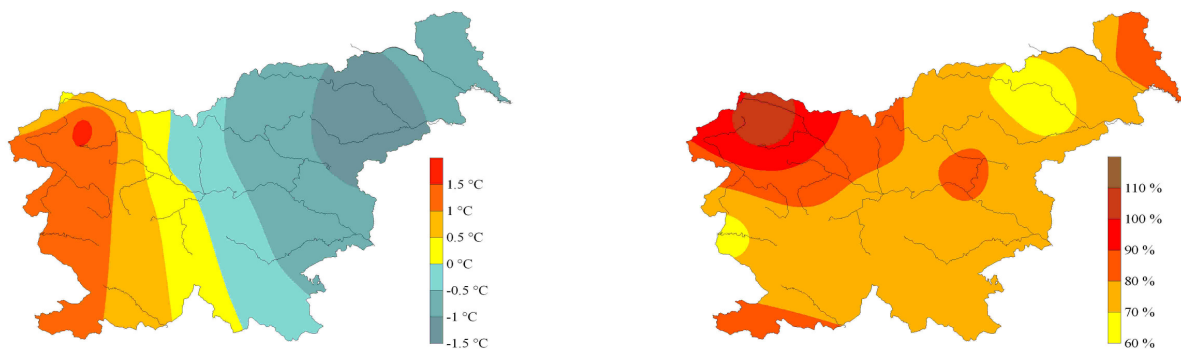

Po prehodu deževne fronte v zadnji dekadi septembra se je ohladilo. Toplote je primanjkovalo za uspešno zaključno obdobje dozorevanja grozdja. Zaradi padavin je obstojala tudi nevarnost pokanja jagod. V podravski in posavski vinorodni deželi je potekal glavni del trgatve, srednje zgodnih sort grozdja, pozne sorte so še vedno na trsih. Pod povprečje so padle tudi temperature tal. Sprva so se tla še ogrela do 20 °C, po prehodu deževne fronte pa so temperature tal nihale med 10 in 15 °C, le na Obali in na Goriškem so še vztrajale med 15 in 20 °C. V severovzhodni Sloveniji je potekala setev ječmena, rži in krmnih dosevkov. Temperatura tal je bila še v optimalnih mejah za kalitev semena. Ugodna je bila tudi založenost tal z vodo, povsod po državi na nivoju lahke dostopnosti vode, kar prav tako zagotavlja ugodne razmere za kalitev semena in vznik. Pšenico bodo začeli sejati ob koncu prihodnje dekade. Trenutno še poteka žetev koruze za zrnje in siliranje travinja za krmo. Drugi kmetijski posevki pa so večinoma že pospravljeni, proste njivske površine pa sproti orjejo in pripravljajo za jesensko setev pšenice. Razmere so bile ugodne tudi za rast oljne ogrščice.

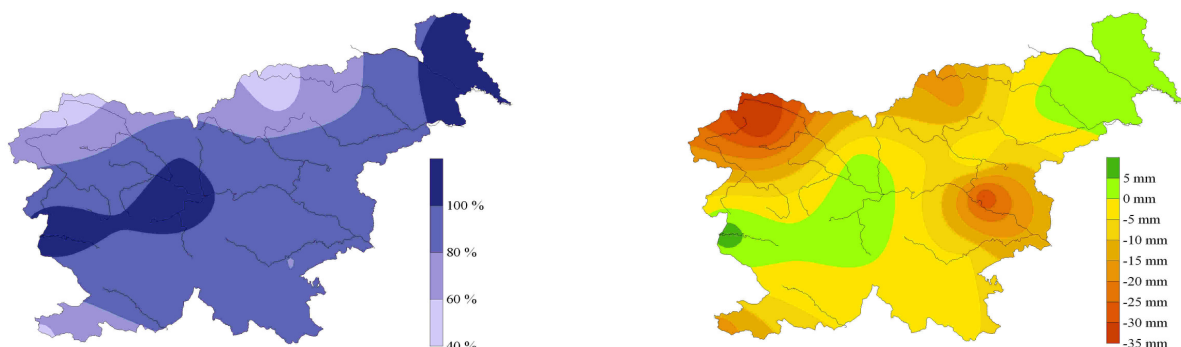
Zadnja septembrska dekada je tudi zadnja v letošnjem vegetacijskem obdobju. Vremenske razmere so sooblikovale rastne razmere in značilno vplivale na rast in pridelke. Pomladanski del so zaznamovale prenizke temperature zraka, ki so ovirale rast skoraj do sredine junija, nato je sledil nenaden prehod v izjemne poletne temperaturne razmere. Marsikje je bila motena dinamika prehoda v generativne faze nekaterih kmetijskih rastlin, še posebno koruze, nato je sledila poletna suša, ki je povzročila veliko škodo v kmetijski pridelavi in trije vročinski valovi, ki so porušili dinamiko zorenja pri sadnem drevju. Tudi zaključek vegetacijskega obdobja, prehladen in deževen, je marsikje vplival na slabšo kvaliteto pobranih kmetijskih pridelkov.

Odklon temperature zraka (levo) in ur sončnega obsevanja (desno) v 3. dekadi septembra 2013 od povprečja (1971-2000)

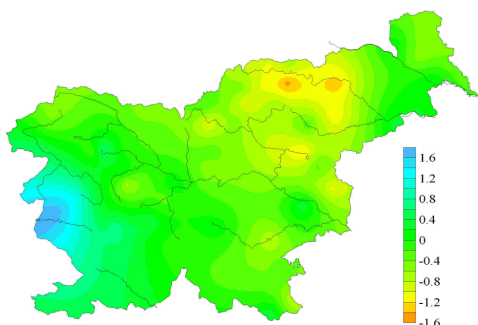
Odklon padavin (levo) in vodne bilance (desno) v 3. dekadi septembra 2013 od povprečja (1971-2000)

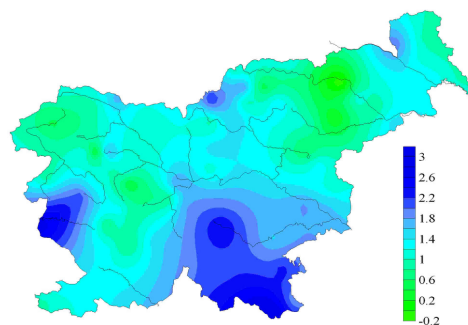
SPI (standardiziran padavinski indeks) predstavlja mero, kaj določena količina padavin skozi izbrano časovno obdobje pomeni glede na normalno oz. pričakovano količino padavin za to obdobje. Pozitivne oziroma negativne vrednosti SPI indeksa še ne pomenijo moče oziroma sušnosti, pač pa le pozitivno oziroma negativno odstopanje padavin od dolgoletnega povprečja in v primeru velikih odstopanj nakazujejo izredno stanje.

Polletni SPI (SPI6), ki vključuje spomladanske in poletne mesece kaže razmeroma normalno stanje skoraj po vsej državi. Presežek padavin in s tem zmerno mokre pogoje kaže v spodnji Vipavski dolini, zmerno suho pa na severnem Štajerskem. Letni SPI (SPI12) pa stanje opisuje od normalnega do ekstremno mokrega. Največji presežek dežja je bil na Dolenjskem, v spodnjem toku Vipavske doline ter na Koroškem, kjer so SPI vrednosti tudi več kot 2, kar opisuje ekstremno mokro stanje. Taki dolgoročni indeksi opisujejo predvsem hidrološko stanje, ki pa je zadovoljivo. Pretoki rek so normalni, podzemne vode pa tudi dosegajo običajne vrednosti.

SPI6 (marec – avgust 2013)

SPI12 (september 2012 – avgust 2013)

SPI	opis	barvna skala	verjetnost pojava
2,0 in več	Ekstremno mokro	Temno Modra	2,3 %
1,5 do 1,99	Zelo mokro	Svetlo Modra	4,4 %
1,0 do 1,49	Zmerno mokro	Sivo Modra	9,2 %
-0,99 do 0,99	Normalno	Zelena	68,2 %
-1,0 do -1,49	Zmerno suho	Rumena	9,2 %
-1,5 do -1,99	Zelo suho	Oranžna	4,4 %
-2,0 in manj	Ekstremno suho	Rdeča	2,3 %